vinnosti pensijní podrobeni nebyli, neboť předpisem tím jest pouze řečeno, že služební poměr učňů ve smyslu živnostenského řádu neřídí se předpisy zákona o obchodních pomocnících, není jím však ještě řečeno, že by kupeckých služeb nekonali. Vyloučení jejich z působnosti zákona o obchodních pomocnících nepodmiňuje jejich vyloučení z pensijního pojištění. Pak ale závisí pojistná povinnost učňů, zaměstnaných u kupce ve smyslu obchodního zákona toliko na obsahu zaměstnání, t. j. zdali vykonávají převážně kupecké práce čili nic.

Nález nejv. správního soudu o pojistné povinnosti šoféra ze dne 26. června 1924, č. 9611/24:

Zemská úřadovna I. všeobecného pensijního ústavu v Brně prohlásila Josefa Leštínského, šoféra stěžující si firmy, od 1. července 1920 povinným pensijním pojištěním. V odporu proti výměru tomu podaném namítala stěžující si firma, že šofér není ani převážně duševně činným, ani nemá dozor nad jinými osobami. Činnost jeho pozůstává převážně z prací podřízených; hlavním jeho zaměstnáním je umývání a čištění automobilu. Žádala proto za uznání, že Leštínský pensijní povinnosti nepodléhá.

Zemská správa politická v Brně, vycházející ze zjištění, že Leštínský řídí osobní automobil, udržuje jej v řádném stavu a případné opravy na něm vykonává, zamítla námitky s odůvodněním, že činnost šoféra osobního automobilu je vzhledem na obzvláštní pozornost, dovednost a duchapřítomnost, kterou činnost ta vyžaduje, považovati za činnost převážně duševní ve smyslu zákona pensijního.

Odvolání stěžující si firmy zamítl žalovaný úřad naříkaným rozhodnutím z důvodů v odpor vzatého rozhodnutí a z dalšího důvodu, že činnost šoférů vzhledem k tomu, že mají určité technické vzdělání, musí se podrobiti zkoušce a konají odpovědnou technickou službu, nutno pokládati za vyšší, nekupecké služební výkony ve smyslu § 1. odst. 2, zákona o obchodních pomocnících a tudíž za povinnou pojištěním pensijním podle § 1, odst. 1, zákona z 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n. Žalovaný úřad hodnotí činnost Josefa Leštínského jednak jako práci převážně duševní, jednak jako vyšší nekupeckou službu ve smyslu paragrafu 1, odst. 1, zákona ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. Svůj názor, že činnost Leštínského je činností převážně duševní, opírá žalovaný úřad o úvahu, že vyžaduje obzvláštní pozornosti, dovednosti a duchapřítomnosti.

Dle názoru nejvyššího správního soudu nemohou však tyto okolnosti dodati celkovému pracovnímu výkonu šoférů, a tedy ani Josefa Leštínského, povahy práce převážně duševní. Řízení stroje automobilu, jeho opravování a udržování jeho v řádném stavu jsou vesměs činnosti manuelní. Znaky, jež žalovaný úřad vytýká, totiž zvláštní pozornost, dovednost a duchapřítomnost může míti a má často i práce prostého nádeníka, a vyžaduje každá práce určité pozornosti, dovednosti a duchapřítomnosti, některá větší, některá menší, dle míry nebezpečí s prací tou spojeného. Jako práce dělníka, pracujícího při lámání skal, není prací převážně duševní, třebaže musí býti obzvláště pozorný, duchapřítomný a dovedný, aby uchránil se nebezpečí při padání kamene, zejména jde-li o trhání látkami výbušnými, tak i činnost řidiče automobilu tím, že tento za jízdy svoji pozornost na řízení stroje a okolí musí míti soustředěnu, že musí dobře stroj ovládati a včas učiniti opatření, aby nedošlo k neštěstí, nekvalifikuje se jako činnost převážně duševní. Že udržování automobilu v po-

řádku a opravy jeho ani těchto znaků v nějaké zvláštní míře nemají, netřeba zvláště dokazovati. Hodnotil-li tedy žalovaný úřad činnost Josefa Leštínského jako činnost převážně duševní vzhledem na obzvláštní pozornost, dovednost a duchapřítomnost, jež řízení automobilu vyžaduje, a tedy Josefa Leštínského s hlediska paragrafu 1, odst. 2, lit. a), zákona ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n. uznal pensijním pojištěním povinným, vycházel ovšem z mylného názoru právního. Avšak žalovaný úřad hodnotil činnost Leštínského i jako vyšší nekupecké výkony ve smyslu paragrafu 1, odst. 1, zákona o obchodních pomocnících a vyslovil i proto, že Leštínský pensijní pojistné povinnosti podléhá. Zákon ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., vylučuje v paragrafu 1, odst. 1, z pojistné povinnosti pensijní mezi jiným i osoby, vykonávající převážnou měrou takové práce, jichž vykonavatelé nepovažují se za obchodní pomocníky podle zákona ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. (§ 1, odst. 2.). Při exemplifikativním výpočtu osob, které zejména pensijní povinnosti pojistné podléhají, uvádí pak v odst. 2, pod lit. b) mezi jiným zaměstnance v kancelářích, písárnách, obchodech, skladech, dopravních a jiných podnicích výdělečných, či nevýdělečných, kteří vykonávají kupecké nebo jiné vyšší služby ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. Těžisko sporné otázky leží v ustanovení paragrafu 1 zákona o obchodních pomocnících, jehož se § 1 zák. o pens. pojištění dovolává, tedy v rozřešení otázky, je-li činnost Leštínského jako šoféra vyšší nekupeckou službou, či jsou-li úkony jeho převážně podřízenými. Nemůže zajisté býti sporu o tom, že cílem činnosti jeho je řízení automobilu, že k tomu cíli směřují i další jeho úkony, totiž opravy na stroji a udržování jeho v řádném stavu, tedy jeho čištění a mytí. Nelze při řešení otázky té pokládati za relevantní otázku, koná-li Leštínský práce převážně duševní či nikoli, poněvadž zákon o obchodních pomocnících toto kriterion nikde nestanoví a není proto záporným zodpovědění otázky té ještě eo ipso záporně zodpovědena otázka, jde-li o vyšší službu nekupeckou či nikoli. Zákon o obchodních pomocnících klade proti sobě ve směru nekupecké služby jednak služby vyšší, jednak výkony osob, které konají převážně podřízené práce. Definici ani prvých, ani druhých nepodává. Vzhledem k tomu, že zákonodárce podrobil zákonu o obchodních pomocnících všecky zaměstnance kupce, kteří vykonávají práce kupecké, nelze ovšem dle názoru nejvyššího správního soudu míti za to, že by byl chtěl vyloučiti z dobrodiní zákona toho zaměstnance, kteří k výkonu své nekupecké služby potřebují vyšší kvalifikace, mají větší odpovědnost a konají práce pro podnik důležitější a význačnější, než osoba vykonávající kupecké služby řádu zcela podřadného. Na druhé straně přece však — vyloučiv osoby konající práce převážně podřízeného rázu — dal zřejmě najevo, že zákonu tomu podrobiti chce jen zaměstnance konající takové služby, které vzhledem na požadavky ohledně předběžného vzdělání a znalostí zaměstnance vzhledem na význam a důležitost jeho výkonů pro podnik vybočují z mezí prací obyčejných, rázu podřízeného. Hodnotí-li se s tohoto hlediska služební výkony šoféra Leštínského, tak jak byly během řízení zjištěny, nelze říci, že by právem jako vyšší nekupecké služby úřadem žalovaným byly bývaly hodnoceny.

Řízení osobního automobilu nelze dle názoru nejvyššího správního soudu vzhledem k nynějšímu stavu, nastavšímu vývojem automobilismu, považovati za službu vyšší než řízení kočáru. Jako kočí řídící kočár musí znáti své koně, musí ovšem znáti i šofér stroj automobilu. Zjedná-li si znalost jeho ve zvláštním kursu, nelze to pokládati za nějaké technické

vzdělání, jež by službu jeho činilo vyšší službou. Stejné nevtiskuje řízení automobilu složená zkouška ráz vyšší služby nekupecké. Z důvodů bezpečnosti musí šofér prokázati, že zná stroj, a dovede s ním jezditi. Odpovědným za svoje výkony je právě tak, jako kočí řídící kočárové koně. Rozdíl je právě jen v tom, že šofér řídí stroj nikoli koně, ale rozdíl ten nemůže dnes, kdy jízda automobilem je nejméně tak obvyklá jako jízda kočárem, stigmatisovati služby šoféra jako služby vyšší než služby kočího. Že tento nevykonává nikdy vyšší služby nekupecké, netřeba pak dokazovati. Opravování a čištění automobilu pak zajisté nelze v žádném případě hodnotiti jako vyšší službu nekupeckou. Činnost ta směřuje jen k tomu, aby automobilu mohlo býti používáno, stejně jako činnost stavitele kočárů, koláře nebo kováře, k tomu, aby mohlo býti použito kočáru. Obojí činnost vyžaduje ovšem jistých znalostí, každá z jiného oboru, ale určité znalosti vyžaduje i každá práce podřízená. Vycházeje z těchto úvah, neshledal nejvyšší správní soud, že by šofér Leštínský konal takovou službu, která by vzhledem na požadavky na něho kladené, ať již ve směru předběžného vzdělání, ať již ve směru jeho zkušenosti a odpovědnosti, nebo ve směru důležitosti a významu jeho činnosti pro závod vybočovala z mezí prací rázu podřízeného.

Nálezy nejv. správního soudu o vynětí zaměstnance podle § 2, odst. 1. bodu 1., pens. zák. ze dne 31. března 1924, č. 4440/23 a ze dne 17. dubna 1924, č. 18362/23.

Podle právního názoru nejv. správního soudu jest zaměstnancem, který ve smyslu § 2, odst. 1, bodu 1, zákona ze dne 5./2. 1920, č. 89 Sb. z. a n., teprve po dokonaném 55. roku věku svého vstupuje po prvé do zaměstnání, zakládajícího pojistnou povinnost nejen ten, kdo n o v ě do zaměstnání takového vstupuje, nýbrž i ten, jehož zaměstnání teprve pozdější normou zákonnou bylo prohlášeno za pensijní povinnost zakládající. I ten, kdo takto po prvé vstupuje do takového zaměstnání teprve po dokonaném 55. roku, je z pojistné povinnosti vyňat. O zaměstnání zakládajícím pojistnou povinnost pensijní lze ovšem mluviti teprve od účinnosti pens. zákona, tedy od 1. ledna 1909, poněvadž před tím povinnost pensijní zákonem stanovena nebyla. V důsledku toho jest každý zaměstnavatel takového z pojistné povinnosti vyňatého zaměstnance povinen odváděti za něho příspěvek podle § 2, odst. 2, cit. zákona.*)

Úrazové a nemocenské pojištění. — Péče o válečné poškozence.

(Sděluje Dr. J i n d ř i c h T u č n ý.)

K § 1 úraz. zákona. Úrazová pojistná povinnost zaměstnanců v kavárně s elektrickým ventilátorem.

Úrazová pojišťovna dělnická pro Čechy v Praze uznala podnik kavárna V. A. v Ž. pojištěním povinným, protože se jedná o živnostenský

---

*) To znamená: Byl-li někdo již před platností pens. zákona z r. 1906, t. j. před 1./1 1909, nebo novely z roku 1914, t. j. před 1./10. 1914, pro své stáří (55 roků) z pojistné povinnosti vyňat, zůstane vyňat i za platnosti nového zákona ze dne 5./2. 1920, jenže zaměstnavatel musí od 1./7. 1920 za něho odváděti (tímto zákonem) nově zavedené zaměstnavatelské příspěvky.